

Natov koncept eNRF (VJTF) in vloga malih držav prispevnic sil (primer Slovenije)

NATO eNRF Concept (VJTF) and the Role of Small Contributing Countries (using Slovenia as an Example)

Povzetek

Od šestdesetih let prejšnjega stoletja ima Nato v svoji strukturi odzivne sile (NRF). Te so bile najprej namenjene zaščiti bokov Nata in odvrčanju sil Varšavskega pakta, po letu 2003 pa so postale hitro premične, visoko usposobljene, sposobne izvajati celoten spekter nalog kjer koli na svetu. Z letom 2014 in preusmeritvijo Nata na vzhod se raven usposobljenosti ni spremenila, spremenila pa se je osredotočenost za delovanje predvsem na vzhodno in južno krilo. Majhne države so vedno pomembno prispevale v Nato. Predvsem so bile pomembne pri zagotavljanju zmogljivosti, ki jih velike države niso dovolj razvijale. Slovenska vojska je skozi NRF zgradila nekatere zmogljivosti in izboljšala doseganje standardov ter povezljivost. V prihodnosti bi lahko SV skladno z viri, ki bodo na voljo, povečala svoj prispevek v odzivne sile Nata.

Ključne besede: AMF, NRF, VJTF, odzivne sile, Nato, RAP, zmogljivosti.

Abstract

Since the 1960s, NATO has had a Response Force (NRF) in its structure. These forces were initially designed to protect NATO's flanks and deter the forces of the Warsaw pact. After 2003 the NRF forces became highly deployable, highly trained forces, capable of conducting full spectrum operations anywhere in the world. Since 2014, with a reorientation towards the east, this level of competency has not changed; only the focus towards operating mainly on the eastern and southern flanks. Small countries have always made a significant contribution to NATO. In particular, they have been important in the provision of capabilities which larger countries have not developed. The NRF helped

the Slovenian Armed Forces build up certain capabilities and improve the achievement of its standards and interoperability. In the future, the Slovenian Armed Forces should, in accordance with the resources available, increase their contribution to the NATO Response Force.

Key words: AMF, NRF, VJTF, response force, NATO, RAP, capabilities.

1 Uvod

Težnja varnostnih in obrambnih organizacij je uspešno odzivanje na krizne situacije v njihovem območju interesa. Organizacije morajo zato razviti ustrezen sistem kriznega upravljanja, katerega del so tudi vojaške zmogljivosti. Vojaske sile, ki so prve pripravljene za posredovanje, so odzivne oziroma reakcijske sile. Enote morajo biti usposobljene za naporitev v kratkem času na kraj naloge, kjer se ustrezno odzivajo na krizne razmere.

Nato se je zaradi razmer na svojih mejah in dogodkih znotraj organizacije, pred vrhom v Walesu septembra 2014, znašel pred razpotjem. To leto je bilo prelomno za organizacijo. V Afganistanu se je zaključevala operacija Isaf, zavezniška največja in najdražja operacija do tedaj, na vzhodu Evrope se je zgodila ukrajinska kriza. Rusija je s svojim nasilnim posredovanjem v Ukrajini in priključitvijo Krimskega polotoka marca 2014 dala povod Natu, da se je preusmeril iz globalnega varnostnega akterja na zagotavljanje kolektivne obrambe in varnosti vseh držav članic. Nato se je, na vrhu v Walesu, poleg drugih sprejetih ukrepov odločil za okrepitev odzivnih sil (*enhanced* NRF).

Majhne države Nata (predvsem države, ki so se priključile po letu 2004) so pomembno prispevale v Natove odzivne sile od ustanovitve. Predvsem so s pomočjo NRF transformirale svoje sile in izboljšale odstotek premestljivega osebja.

Slovenska vojska v silah NRF sodeluje od leta 2005, ko je prispevala dekontaminacijski vod za jedrsko, radiološko, kemično in biološko obrambo. Sodelovanje v NRF je Slovenski vojski omogočilo možnost mednarodnega sodelovanja, udeležbe na mednarodnih vojaških vajah in skupna usposabljanja z vojskami z več izkušnjami. Tako je Slovenska vojska dvignila raven usposobljenosti, poveztljivosti in doseganja skupnih Natovih standardov.

Namen in cilj članka je preučiti in prikazati Natov koncept okrepljenih odzivnih sil (*enhanced NATO Reaction Force* – eNRF), njegovih sil zelo visoke stopnje pripravljenosti (*Very High Readiness Joint Task Force* – VJTF) ter kvalitativno nadgradnjo Natovih odzivnih sil glede na prejšnji koncept NRF. Poseben poudarek bo namenjen pregledu prispevkov manjših držav in njihova primerjava s prispevkom Slovenije. V zaključnem delu bodo izpostavljene priprave in napotitve slovenskih kontingentov v NRF in eNRF ter prikazane možnosti za morebitne izboljšave in priložnosti Slovenske vojske.

Omejitev pri oblikovanju članka je predstavljala uporaba dokumentov SV in Nata, ki opredeljujejo koncept odzivnih sil ter imajo določeno stopnjo tajnosti. Države in uradne Natove strani prav tako ne objavljajo podrobnosti glede prispevka v Natovih odzivnih silah. Primerjalna analiza je tako narejena v obsegu, skladno z dostopnimi podatki iz odprtih virov.

2 Razvoj Natovih odzivnih sil

NRF (angl. *NATO Response Forces*) je kratica, ki označuje Natove (North Atlantic Treaty Organisation) odzivne sile. Odzivne sile ima Nato v svoji sestavi že od šestdesetih let prejšnjega stoletja. NRF so nastale v prvih letih po napadu na svetovni trgovinski center v New Yorku septembra 2001. Pred nastankom NRF, v času hladne vojne, so bile Natove odzivne sile namenjene predvsem izvajanju nalog iz 5. člena mednarodne pogodbe o ustanovitvi zveze Nato (Washingtonska pogodba ali Severnoatlantski sporazum). Člen govori o kolektivni obrambi, vendar se je ta primarna usmerjenost prilagajala in preusmerjala na naloge, povezane z delovanjem zunaj 5. člena (*non-Article 5 Crisis Response Operations*). Tako se je spreminjala tudi določenost enot na vnaprej opredeljena območja delovanja oziroma delovanje NRF po celotnem območju Natovega interesa.

2.1 Premične sile zavezniških sil za Evropo (AMF)

Prvi zametki Natovih sil za hitro posredovanje segajo v leto 1960, ko so bile oblikovane premične sile za poveljstvo zavezniških sil za Evropo (ACE). Premične sile zavezniških sil (*Allied Mobile Force* – AMF) so bile namenjene odvrčanju ustrahovanja, prisile ali agresije, brez splošne vojne, naperjene proti zavezniškim državam v severnem in južnem krilu ACE. Tako se je vzpostavil koncept AMF, ki naj bi zagotovil večnacionalne sile za odvrčanje

v kratkem času. AMF je bilo dodeljenih pet morebitno nevarnih območij: severna Norveška, danski otok Zelandija, severovzhodna Italija, severna Grčija s Trakijo in vzhodna Turčija (Palmer, 2009).

AMF je bil sestavljen okrog kopenske komponente iz okrepljenih pehotnih bataljonov držav članic. Sile AMF so bile večnacionalne, vnaprej načrtovane in s sestavo prilagojeno hitri napotitvi. Bataljoni so imeli točno določeno območje delovanja, z vnaprej nameščeno težjo opremo. Priprave, načrtovanje in skupne vaje je kontroliral večnacionalni štab v Nemčiji. Ob aktivaciji bi bile premične sile napotene na izvajanje naloge na svoje območje delovanja, poveljevanje in kontrolo pa bi prevzeli lokalni Natovi poveljniki kopenskih in zračnih sil.

V obdobju po hladni vojni se je zunaj Natovih držav članic pojavljalo vedno več konfliktov (Balkan). Naloge za sile za hitro posredovanje so se tako razširile na območja zunaj ozemlja držav članic (BiH – Ifor in Kosovo – Kfor). »Nekaj časa je bilo govora o tem, da bi povečali bazen sil AMF iz brigade v divizijo, da bi bile bolj vzdržljive, vendar je čas AMF prišel in odšel.« (Palmer, 2009). AMF so delovale do razpustitve leta 2002, ko so na Natovem vrhu v Pragi ustanovili NRF.

2.2 Nato Response Force (NRF)

»Natove odzivne sile (NRF) sile so visoko pripravljene in tehnološko napredne več-nacionalne sile, sestavljene iz kopenske, letalske in morske komponente in specialnih sil, ki so lahko napotene kjerkoli so potrebne.« (Nato Response Force, 2016).

Naloge NRF so bile in so še povezane z izvajanjem 5. člena pogodbe (kolektivna obramba) in operacijami kriznega odzivanja (*non-article 5*). Načelne naloge NRF so bile prispevati k ohranitvi teritorialne integritete, demonstracija sile, operacije v podporo miru, vključno z vzdrževanjem miru, embargo operacije, podpora za odpravo posledic katastrof oziroma nesreč (naravne, humanitarne ali druge), zaščita kritične infrastrukture, varnostno-zaščitne operacije ter naloge sil, ki zagotavljajo pogoje za prihod glavnine Natovih sil (v pogojih od varnega do sovražnega okolja, s podporo države gostiteljice ali brez nje) (NRF 16 - rotation, 2010: 4; Nato Response Force, 2016).

Koncept Natovih odzivnih sil je bil predstavljen na Natovem vrhu v Pragi novembra leta 2002 in odobren junija naslednjega leta. Začetne operativne zmogljivosti so sile dosegle leta 2004, končne zmogljivosti pa so bile potrjene po veliki mednarodni vaji Steadfast Jaguar 06 (Zelenortske otoki) na vrhu v Rigi novembra 2006. NRF so ustanovili, da bi povezali sile visoke pripravljenosti (HRF⁵⁸), naredili skupni načrt rotacij, standardizirali postopke in tako dvignili nivo povezljivosti med vojskami.

NRF je obsegal do 25.000 pripadnikov. Sestavljen je bil iz okrepljene brigadne bojne skupine, združene pomorske bojne skupine (z letalonosilko) in elementa letalske podpore (sposoben izvesti do 200 naletov na dan). V sestavi so bile tudi specialne sile in druge nišne zmogljivosti. NRF je bil pripravljen, da začne premike v območje delovanja v petih dneh, samozadosten pa je do 30 dni. Pripravljenost v posamezni rotaciji je bila šest mesecev. Pred tem je bilo predvideno dvanajstmesečno usposabljanje, polovica v okviru države prispevnice in polovica v okviru Natovega programa. Po tem bi bile enote preverjene in certificirane za izvajanje nalog (Zapfe, 2015b: 2; NATO Response Force, 2016).

NRF še niso bile uporabljene v pravih bojnih operacijah. Aktivirane so bile štirikrat. Dvakrat za pomoč pri zagotavljanju zaščite, na olimpijskih igrah v Atenah poleti 2004, in predsedniških volitvah v Afganistanu septembra 2004. Izvajale so tudi humanitarno podporo po orkanu Katrina (ZDA) septembra in oktobra 2005 ter po potresu v Pakistanu od oktobra 2005 do februarja 2006.

V NRF je bilo sodelovanje dovoljeno tako članicam kot tudi nečlanicam zaveznitva. Do zdaj so svoje sile prispevale Švedska, Finska, Ukrajina in Gruzija, svoj prispevek je leta 2015 napovedala tudi Jordanija.

Koncept NRF se je od 2003 do 2014 spreminjal dvakrat, v letih 2008 in 2010. Leta 2008 so se zaradi stalnega nepopolnjenja NRF odločili, da se sile NRF zmanjšajo na 12.500 pripadnikov. Sile so bile v pripravljenosti za NRF, vendar so jih lahko v tem času uporabljale tudi države prispevnice. »Jedro NRF je bilo sposobno izvajati samo najmanj zahtevne naloge.« (Ringsmore, 2010: 2).

Reforma leta 2010 je pomenila ponoven zagon odzivnih sil. Glavna sprememba leta 2010 je bila v strukturi NRF. Po novem je bila sestavljena iz:

⁵⁸ Pripravljenost sil HRF je od 0 do 90 dni. HRF obsegajo tudi zmogljivosti takojšnjega odziva (Immediate Response Force – IRF) (od 0 do 30 dni). (The NATO force structure, 2016).

- Elementa PINK – operativno vodenje in poveljevanje,
- IRF (Immediate Response Forces) – takojšnje odzivne sile,
- RFP (Response Forces Pool) – bazen odzivnih sil.

IRF je bil sestavljen iz kopenske komponente (enota brigadne moči z elementi bojne podpore), pomorske komponente (pomorska površinska zmogljivost in minolovci), letalske komponente (bojno in podporno letalstvo), specialnih sil in JRKBO-bojne skupine (*CBRN Task Force*). PINK element in IRF sta skupaj obsegala približno 14.000 pripadnikov. »Velikost in narava sil RFP so odvisne od prispevka držav, glede na trenutne potrebe na operacijah.« (Hendriks, 2014: 2). Da bi se zmanjšal pritisk na Natove premestljive sile, so 1. 1. 2012 podaljšali rotacijo na eno leto.

2.2.1 Izzivi NRF v preteklosti

NATO se je s težavami svojih odzivnih sil srečeval od ustanovitve leta 2003. Glavni izzivi so bili ves čas povezani s popolnjevanjem zmogljivosti. Končne operativne zmogljivosti leta 2006 so bile dosežene šele po popolnitvi z ameriškimi silami med vrhom v Rigi. Tabela 1 prikazuje stanje popolnitve NRF v rotacijah od NRF 9 do NRF14.

	NRF 9 (2007/2)	NRF 10 (2008/1)	NRF 11 (2008/2)	NRF 12 (2009/1)	NRF 13 (2009/2)	NRF 14 (2010/1)	Povpr.
% popolnitve	70	74	71	65	61	74	69

Tabela 1: Popolnitev NRF v letih 2007–2010

Vir: Ringsmose, 2010: 4.

Vzrokov za tako popolnjenost je bilo več. Zavezništvo je bilo v tem času vpleteno v izvajanje večjih operacij (Afganistan, Kosovo, Irak). Odzivne sile so se podvajale z vzpostavitvijo evropskih bojnih brigad (EUBG) leta 2005. V zavezniških državah je bilo pomanjkanje premestljivih sil, ki bi bile sposobne izvajanja Natovih operacij, države članice pa so bile tudi nepoenotene glede uporabe NRF (kdaj in kako). Zadnji razlog je bil povezan s stroški ob morebitni napotitvi, ki je predvideval, da mora stroške poravnati tista država, v kateri stroški nastanejo (Ringsmose, 2010: 3-5; Lasconjarias, 2013: 3-4).

Kljub vsem izzivom je bil NRF, poleg mednarodne varnostne podporne sile (*International Security Assistance Force* – ISAF), glavno orodje in gonilna sila

Natove transformacije. S skupnim usposabljanjem in vajami ter preverjanjem po enotnih standardih se je izboljšala povezljivost med različnimi poveljstvi, enotami in državami. »Kompleksnost postopka certifikacije ponuja enotam in poveljstvom možnost hitre prilagoditve na nove grožnje, implementacijo in preizkus uradnih doktrin.« (Lasconjarias, 2013: 6). NRF je pripomogel tudi k implementaciji posameznih zmogljivosti (npr. za jedrsko radiološko kemično in biološko obrambo). Skozi razvoj NRF se je razvil tudi ekspedicijski značaj evropskih držav (Ringsmose, 2010: 3).

3 Natov koncept okrepljenih odzivnih sil

Natov koncept eNRF je nastal kot odgovor na rusko agresivno obnašanje na vzhodnih mejah in tudi kot odgovor na konflikte na južnih mejah. Zavezniki Nata so se na vrhu v Walesu leta 2014 odločili, da bodo okrepili NRF z ustanovitvijo t. i. »osti« (*spearhead force*), imenovane kot *Very High Readiness Joint Task Force* (VJTF). Te okrepljene Natove odzivne sile (eNRF) predstavljajo enega izmed dogovorjenih ukrepov zaveznic akcijskega načrta pripravljenosti (*Readiness Action Plan* – RAP) kot odgovor na spremembe v varnostnem okolju.

3.1 Ukrepi akcijskega načrta pripravljenosti (RAP)

Ukrepi akcijskega načrta pripravljenosti so sestavljeni iz takojšnjih ukrepov varnostnih zagotovil (*assurance measures*) in ukrepov prilagajanja (*adaptation measures*), ki povzročajo spremembe na daljši rok. Z okrepitevijo vojaške prisotnosti na vzhodu želi Nato doseči odvrčanje in dati varnostna zagotovila vzhodnim zaveznicam (baltske države, Poljska, Romunija in Bolgarija). Ukrepi prilagajanja zavezniške vojaške postavitve in zmogljivosti se izvajajo zaradi izboljšanja odzivanja na krize. Ukrepi varnostnih zagotovil vzhodnim zaveznicam obsegajo: izvajanje nadzora zračnega prostora (*air policing*) nad baltskimi državami in namestitev bojnih letal, nadzor AWACS, pomorsko patroliranje, izvajanje mednarodnih vaj in vaj za izvajanje kolektivne obrambe (*Readiness Action Plan*, 2016: 1-2). Ukrepi prilagajanja so spremembe v Natovih silah in poveljniški strukturi, ki bodo omogočile odločnejše ukrepanje na trenutne krize (na jugu ali na vzhodu) (*Readiness Action Plan*, 2016: 3-4). Del ukrepov prilagajanja so okrepitev odzivnosti in kakovosti sil NRF, ustanovitev mednarodnih poveljstev (*NATO Force Integration Units* – NFIU)

na ozemlju Bolgarije, Estonije, Latvije, Litve, Poljske, Romunije, Slovaške in Madžarske, dvig pripravljenosti mednarodnega korpusnega poveljstva severovzhod (*Multinational Corps Northeast* – MNC NE) na Poljskem in ažuriranje obrambnih načrtov za vzhodno Evropo.

Leto 2015 je bilo prehodno za kopenski del VJTF (*interim* VJTF (L)). Kopenske sile iVJTF za leto 2016 so prispevale Nemčija, Nizozemska in Norveška z drugimi prispevnicami. Skupaj je za eNRF 2015 prispevalo 25 držav. Leta 2016 je vodilna država Španija. Sile eNRF v polni sestavi so načrtovane za leto 2017, z Veliko Britanijo kot vodilno državo VJTF. Leta 2018 bo nosilna država kopenske komponente Italija, leta 2019 Nemčija. Za naslednja leta so prevzem vodilne vloge za posamezno leto prevzele Francija, Poljska in Turčija, ki bo vodilna država leta 2021.

Tabela 2 predstavlja popolnjevanje poveljstva in nosilnih enot kopenskega dela eNRF od 2015 do 2018.

	iVJTF 2015	eNRF 2016	eNRF 2017	eNRF 2018
Operativna raven poveljevanja	JFC Neapelj	JFC Brunssum	JFC Neapelj	JFC Brunssum
Taktična raven poveljevanja				
VJTF (L)	Nizozemsko-Nemški korpus	NRDC Španija	ARRC	NRDC Italija
Nosilna enota brigade VJTF				
		7. Brigada Galicija (ŠPA)	20. oklepno-mehanizirana brigada (VB)	Oklepna brigada Ariete (ITA)
Brigada IFFG				
(faza Stand-up)	/	20. oklepno-mehanizirana brigada (VB)	7. Brigada Galicija (ŠPA)	Nemška brigada
Brigada IFFG				
(faza Stand-down)	/	/	Oklepna brigada Ariete (ITA)	20. oklepno-mehanizirana brigada (VB)

Tabela 2: Poveljevanje in kontrola kopenskega dela eNRF 2015–2018

Vir: NATO Response Force, 2016; Logistic exercise plans way forward for NATO 2016.

3.2 Struktura eNRF

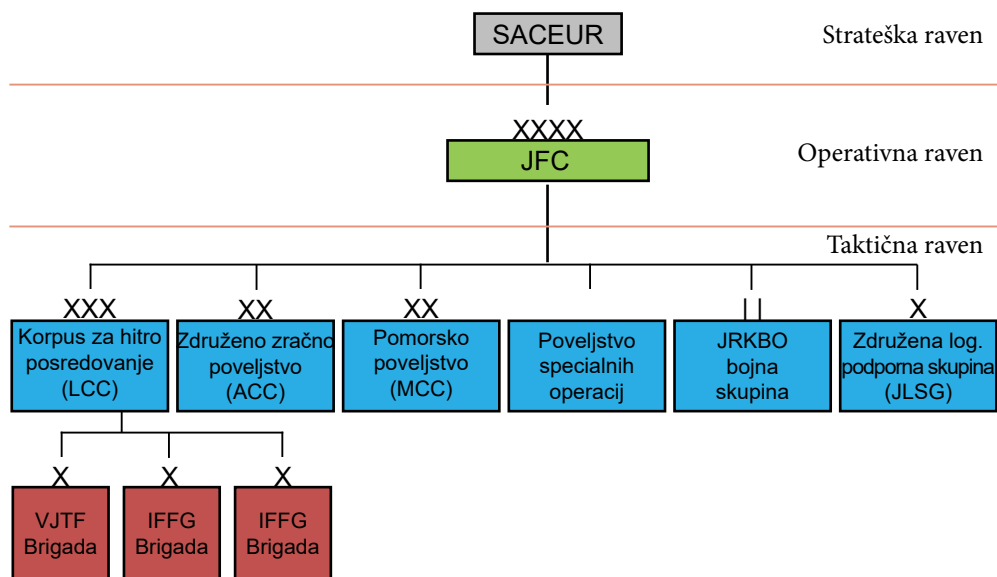
Sestava eNRF (NATO Response Force, 2016; Rynning, Ringsmose, 2016: 2):

- Element PINK: Operativno poveljstvo izmenično zagotavljata združeni operativni poveljstvi (Joint Force Command – JFC) v Neaplju (Italija) in Brunssumu (Nizozemska).
- Sile v zelo visoki stopnji pripravljenosti (VJTF): nov del NRF z okoli 20.000 pripadniki. Sestavljajo ga večnacionalna brigada z okoli 5000 pripadniki (do pet manevrskih bataljonov) zračne, pomorske in specialne sile.
- Takojšnje sile, ki sledijo (Initial Follow On Forces Group – IFFG): v pripravljenosti od trideset do petinštirideset dni, ki lahko sledijo VJTF. Sestavljene so iz dveh mednarodnih brigad, ena v fazi priprav na VJTF (faza *Stand-up*) in ena v fazi po VJTF (faza *Stand-down*).
- Mornariška komponenta: temelji na Natovih stalnih pomorskih skupinah (SNMG) in Natovih stalnih protiminskih skupinah (SNMCMG).
- Komponenta bojnega in podpornega letalstva.
- Specialne sile.
- JRKBO-bojna skupina.
- Bazen sil (RFP): »NATO bo ohranil enak širok spekter vojaških kapacitet kot jih je imel v prejšnji NRF strukturi« (Fact Sheet NRF, 2016). Te sile so poimenovane tudi sile, ki sledijo (*Follow On Forces Group* – FFG).

Skupaj bo eNRF v polni sestavi (do leta 2018) obsegal do 40.000 pripadnikov.

Poveljnik zavezniških sil za Evropo (SACEUR) ima nad silami NRF operativno odgovornost, medtem ko se na ravni operativnih poveljstev vsako leto izmenjujeta operativni poveljstvi (JFC) v Brunssumu in Neaplju. Ti dve poveljstvi zagotavljata premično poveljstvo (*Deployable Joint Task Force Headquarters*). Taktično poveljevanje nad kopenskimi silami izvajajo Natovi korpusi za hitro posredovanje⁵⁹ iz nosilne države VJTF. Pomorska in zračna poveljstva izvajajo poveljevanje nad pomorskimi in letalskimi silami.

⁵⁹ Nato ima devet korpusov, ki so del njegove integrirane poveljniške strukture in vsak lahko poveljuje do 60.000 pripadnikom. Korpusi so: NRDC Italija, Francija, Španija, Grčija, Turčija, ARRC v Veliki Britaniji, MNC NE na Poljskem, Nemško-nizozemski korpus in EUROCORPS (poseben status) (Rapid Deployable Corps, 2015).

Slika 1: Struktura poveljevanja in kontrole eNRF

Vir: NATO Response Force, 2016; NATO Response Force, 2015.

V tabeli 3 so predstavljeni odzivni časi posameznih elementov eNRF.

Element eNRF	Čas pripravljenosti
Vodilni element VJTF	
(bataljon in preostali poveljniški in logistični elementi):	48 ur
VJTF glavnina (faza Stand-by)	od 5 do 7 dni
IFFG (faza Stand-up)	45 dni
IFFG (faza Stand-down)	30 dni
RFP/FFG	Ni določeno

Tabela 3: Čas pripravljenosti elementov eNRF

Vir: NATO Response Force, 2016; Rynning, Ringsmose, 2016: 2, Savu, Cataneanu, 2015: 100–107.

3.3 Primerjava NRF in eNRF

Na podlagi opisanih konceptov lahko ugotovimo, da eNRF ni nekaj povsem novega. V resnici predstavlja le okrepitev in nadgradnjo starega NRF. Sile v visoki pripravljenosti (VJTF) in s skrajšanim odzivnim časom so nadomestile IRF. Kopenske sile, namenjene prvemu posredovanju, ostajajo v velikosti

okrepljene brigade, vendar se v 45 dneh lahko okrepijo s še dvema brigadama (IFFG). Bazen odzivnih sil je ostal. Preostale komponente so ostale podobne (glej tabela 4). Tudi avtorji, ki se ukvarjajo s preučevanjem problematike, menijo, da eNRF z VJTF ni nekaj povsem novega. »... VJTF ne predstavlja dramatičnega preloma v vojaškem pogledu, glede na to, kar trenutno NATO že izvaja« (Ringsmose, 2015: 2).

Glavne razlike med NRF in eNRF so predvsem v dvigu pripravljenosti enot ter številčnejši zmogljivosti. Naloge za eNRF ostajajo enake kot za NRF, vendar so po novem vezane predvsem na izvajanje 5. člena ustanovne listine (kolektivna obramba). Prenovljen koncept je namenjen posredovanju pri vzhodnih članicah zavezništva, proti Rusiji in v drugi vrsti tudi na jugu organizacije (Bližnji vzhod in tudi Afrika) (Ringsmose, 2015: 2–3). Posledica večjih ambicij je tudi povečanje števila in izboljšava kakovosti skupnih usposabljanj in vaj za priprave in preverjanje enot. Pomembna je tudi večja zavezanost vseh članic, da bodo popolnile obljubljene zmogljivosti. VJTF in eNRF sta namenjena predvsem odvrčanju Rusije (angl. deterrent). Sestava eNRF je večnacionalna, sestavljena iz članic in nečlanic (eNRF lahko sestavlja tudi do 25 držav), kar še okrepi pomen 5. člena, ki navaja: »... napad na eno pogodbenico se šteje za napad na vse pogodbenice.«

	NRF	eNRF
Struktura sil	Elementi PINK, IRF (13.000), RFP	Elementi PINK, VJTF, IFFG, RFP/FFG
Sestava	Kopenske, letalske, pomorske in specialne enote	Kopenske, letalske, pomorske in specialne enote
Velikost	IRF in PINK skupaj 13.000	VJTF do 20.000 (brigada 5000) IFFG (dve brigadi 10.000) in druge komponente. Skupaj do 40.000.
Velikost kopenskega dela	Brigada	Divizija
Rotacija	12 mesecev v IRF	12 mesecev v IFFG, 12 mesecev v VJTF, 12 mesecev v IFFG (3 leta)
Samozadostnost	30 dni	30 dni
Pripravljenost	5–30 dni	2–7 dni, IFFG 30–45 dni
Območje delovanja	Celoten svet	Predvsem vzhodne in južne meje Nata

Poslanstvo in naloge	Kolektivna obramba in naloge OKO	Predvsem kolektivna obramba, vendar tudi naloge OKO
Večnacionalnost	Pomembna, vendar ne sme vplivati na vojaško učinkovitost.	Pomembna, vendar se pojavljajo želje po omejitvi minimalnega prispevka (vpliv na operativnost).
Usposabljanje	Skupne vaje, usposabljanje	Določena udeležba na mednarodnih vajah, preverjanjih in certificiranjih v vseh letih sodelovanja in priprav. Z mednarodnimi vajami se želita preveriti pripravljenost in usposobljenost ter okrepiti prisotnost pri Natovih članicah na vzhodu.

Tabela 4: Primerjava med NRF in eNRF

Vir: Hendriks, 2014: 5; Fact Sheet NRF, 2016; NATO Response Force, 2016.

3.4 Ključne pridobitve eNRF

Operativna pomembnost za izvajanje nalog Natovih odzivnih sil ima veliko pomembnejšo vlogo pri prenovljenih NRF kot pri starih, pri katerih so bile predvsem orodje transformacije. Predvsem nove članice so skozi Isaf in NRF prilagodile in izboljšale povezljivost. Okrepljen NRF ostaja Natovo orodje transformacije in mehanizem za izboljševanje povezljivosti. Če se želijo enote boriti skupaj učinkovito, morajo uporabljati skupno doktrino, postopke in biti sposobne skupnega komuniciranja (poveljevanje in kontrola). Poleg standardizacije so glavno orodje za preizkušanje povezljivosti mednarodne vojaške vaje.

Nato poskuša izboljšati povezljivost in zmanjšati stroške pri gradnji zmogljivosti tudi z različnimi pobudami, ki posredno ali neposredno vplivajo na njegove odzivne sile. Koncept vodilnih držav (*NATO Framework Nations Concept*) pomeni, da skupina zaveznic okoli vodilne države skupaj razvije določeno zmogljivost in tako zavezništvu zagotovi ustrezno zmogljivost, ki je posamezna država ne bi mogla razviti. V okviru tega je sedem držav okoli Velike Britanije ustanovilo Združene ekspedicijske sile (*Joint Expeditionary Force – JEF*)⁶⁰. JEF so združene sile v visoki stopnji pripravljenosti, ki lahko opravljajo širok spekter nalog vojaškega posredovanja. Združene sile so

⁶⁰ Druge države so še: Danska, Estonija, Latvija, Litva, Nizozemska, Norveška.

namenjene za delovanje po celotnem svetu in izvajanje nalog v okviru Nata (NRF), OZN, EU (Hendriks, 2014: 3-4). Druge pobude so pametna obramba (*Smart Defence Initiative*) in pobuda povezanih sil (*Connected Forces Initiative* – CFI), katerega gibalno so NRF in specialne sile.

Ena od glavnih pridobitev okrepljenega NRF je povečano število skupnih usposabljanj in vaj. Vaje so namenjene predvsem preizkusu taktik in poenotenju postopkov. Omogočajo, da se sile različnih držav med seboj spoznajo in tako delujejo učinkoviteje. Udeležene enote morajo pred začetkom skupnega usposabljanja in udeležbe na Natovih vajah izvesti od šest- do osemnajstmesečno nacionalno usposabljanje, čemur sledi šestmesečni Natov program vaj (NRF Rotation 2016: 1).

NRF mora biti usposobljen za izvajanje celotnega spektra Natovih operacij. Vaje se izvajajo na različnih ravneh in se ločijo po ravni, oblikah in vrsti. »V letu 2015 je bilo izvedenih 25 vojaških vaj. V oktobru in novembru 2015 je bila izvedena največja NATO vaja v zadnjem desetletju Trident Juncture 2015. Sodelovalo je več kot 30 držav s 36.000 pripadniki iz vseh komponent. Namenjena je bila tudi testiranju VJTF 2016. Scenarij je obsegal teroristične napade, konvencionalno bojevanje in humanitarno krizo.« (The Secretary General's Annual Report 2015: 16, 34). V letu 2016 se je za VJTF 2016 izvedla serija štirih vaj. Prva v sklopu je bila vaja alarmiranja (*Brilliant Jump I*, april 2016), druga je vaja MNC-NE za uporabo VJTF (*Trident Joust*), vaja premika sil (*Brilliant Jump II*, maj 2016) in Brilliant Capability (NATO Response Force (NRF) Fact Sheet, 2016).

3.5 Izzivi koncepta

Poleg vseh naštetih prednosti in napredka eNRF ima prenovljen koncept tudi pomanjkljivosti oziroma prinaša nove izzive za zavezništvo. S povečevanjem števila pripadnikov v pripravljenosti in števila vaj ter skupnih usposabljanj in udeležbe na njih se povečujejo tudi stroški, kar pomeni predvsem višje stroške za države prispevnice (Ringsmose, 2015: 2).

Drug izziv je nabor sil za NRF. Kot je bilo omenjeno v prejšnjem poglavju, je imel Nato v preteklosti velike težave s popolnitvijo odzivnih sil. Trenutno podatkov ni dostopnih, vendar lahko predvidevamo, da je trenutna zavezanost tako visoka, da težav s popolnjevanjem ni. S povečevanjem sil v drugih stalnih

in nestalnih strukturah Nata na vzhodu in morebitnim padanjem občutka ogroženosti se to lahko spremeni (Ringsmose, 2015: 3).

Tretji izziv je zvišanje stopnje povezljivosti. Najboljše zagotovilo za izboljšanje povezljivosti je skupna standardizirana in nedeljena oprema. Rešiti bo treba tudi vprašanje večnacionalnosti posamezne NRF in najmanjši prispevek posameznih držav v NRF. Nekateri avtorji bi prispevek manevrskih sil omejili na raven brigade, saj bi le tako dosegli dovolj visoko raven učinkovitosti za spopade s trenutnimi grožnjami (Zapfe, 2015a: 10-11).

Aktivacija zahteva konsenz vseh 28 članic organizacije, ki dajo soglasje šele po nacionalni odobritvi (zakonodajna ali izvršilna oblast). To lahko poteka dalj časa in VJTF s poznim odzivom izgubi svoj glavni namen. »Izkušen planer v Bruslju je omenil, da aktivacija NRF v Bruslju lahko poteka 14 dni« (Abts, 2015: 6). Zato je SACEUR dobil pooblastila, da ob spremembi ogrožanja alarmira VJTF, ki se premakne do matičnih letališč in tam počaka na dejansko odobritev napotitve. O uporabi še vedno odloča konsenz 28 držav članic.

4 Prispevek majhnih držav članic Nata v Natove odzivne sile

Za majhne članice je bila vključenost v NRF pomemben motor razvoja in transformacije. Kar sedem od desetih analiziranih držav je bilo priključenih leta 2004 oziroma pozneje (Norveška, Danska in Luksemburg so ustanovne članice). Prispevki majhnih držav so bili za zaveznitvo zelo pomembni in so velikokrat prispevali zmogljivosti, ki jih velike sile niso mogle. Nekaj držav je zaradi NRF lahko zgradilo zmogljivosti, ki jih večje države niso gradile⁶¹, predvsem na področju nišnih zmogljivosti⁶². Sodelovanje je velikokrat presegalo zgolj nacionalne potrebe.

Upoštevane majhne države so države članice z do 10 milijoni prebivalcev: Albanija (3 mio. prebivalcev), Bolgarija (7 mio.), Danska (5,6 mio.), Estonija (1,3 mio.), Hrvaška (4,5 mio.), Latvija (2 mio.), Litva (3 mio.), Luksemburg (0,5 mio.), Norveška (5 mio.) in Slovaška (5,5 mio.).

Primerjalna analiza je izvedena v omejenem obsegu. Uporabljeni so samo pridobljeni podatki o prispevku kopenskih sil, saj Slovenija v zračno in

⁶¹ Slovaška je zgradila JRKBO-zmogljivosti, SV je oblikovala bataljon JRKBO, Albanija bataljon vojaške policije.

⁶² To so specializirane zmogljivosti, z razvojem katerih bi prispevali dodano vrednost celotnim Natovim prizadevanjem (angl. niche).

pomorsko komponento NRF ne prispeva. Podatke o točni strukturi enot države večinoma ne objavljajo, zato je analiza narejena na podlagi javno dostopnih podatkov.

4.1 Analiza prispevka majhnih držav⁶³

Čeprav je iz pridobljenih podatkov težko v celoti in popolno analizirati prispevke majhnih držav, lahko kljub temu povzamemo nekaj sklepov.

- Največji prispevek med majhnimi državami zagotavljata Danska in Norveška. Prva je leta 2010 prevzela vlogo vodilne države kopenske komponente.
- Ob vstopu v Nato so predvsem nove članice ponujale manjše, predvsem nižne zmogljivosti (npr. Litva enoto za prečiščevanje vode, Latvija vod EOD). Natove standarde so poskušale dosegati tudi s prispevanjem v bazen odzivnih sil. Na podlagi izkušenj in po doseganju standardov in povezljivosti z manjšimi zmogljivostmi se je prispevek povečal. Mnoge države so zagotavljale tudi manevrske enote (npr. trem baltskim državam je s pomočjo Danske uspelo oblikovati baltski bataljon).
- Prispevek držav ni stalen in je neprimerljiv. To je posledica predvsem različnih potreb vodilnih držav prispevnic, vzdržljivosti sil posameznih majhnih držav in angažiranje na Natovih in Nenatovih operacijah. Na to sta vplivali tudi stopnja povezljivosti in zmožnost sodelovanja z večjo državo (npr. Luksemburg v EUROCORPS, prispevek Litve v dansko bojno skupino).
- Tudi manjše države lahko katero leto prispevajo več. S tem ko ne drobijo svojih enot, lahko pridobijo izkušnje z višje ravni (ne ostajajo samo na ravni voda ali čete) (npr. Norveška).
- Povezovanje znotraj posameznih iniciativ lahko izboljša in poveča prispevek v NRF (npr. baltski bataljon).
- Sodelovanje v silah NRF za vse države predstavlja gibalno razvoja in transformacije. To lahko trdimo predvsem za članice, ki so se zavezništvu pridružile po letu 2004 (Defence Policies '07 in Brief: Estonia, Latvia and Lithuania, 2008: 279).

⁶³ Opis in analiza prispevka majhnih držav sta v članku zapisana v omejenem obsegu. Celotna analiza je v zaključni nalogi Višještabnega tečaja z enakim naslovom avtorja tega članka.

- Države so s pomočjo prispevka za NRF razvile tudi zmogljivosti, po katerih so postale poznane v celotnem Natu (npr. Slovaška z zmogljivostmi JRKBO).
- Poleg pozitivnih učinkov se je v majhnih državah prispevnicah s slabšim gospodarskim položajem pojavljal tudi strah pred aktivacijo NRF. Slovaška je leta 2013 predvidela, da bi vsaka nepredvidena aktivacija sil četrte ravni povzročila kolaps njenega obrambnega proračuna (The White Paper on the Defence of Slovak Republic, 2013: 34).

5 Prispevek Slovenije v Natove odzivne sile

5.1 Prispevek SV v NRF do leta 2014

Slovenija v Natove odzivne sile prispeva od leta 2005. V prvi polovici leta 2005 (NRF 4) je sodeloval lahki vod za dekontaminacijo JRKBO (iz 18. bataljona JRKBO). Do leta 2008 je SV v šestmesečnih rotacijah poleg omenjenega voda prispevala tudi vod vojaške policije iz 17. bataljona VP. Leta 2008 je bataljon JRKBO na prevzem nalog v NRF 10 pripravil lahko četo za dekontaminacijo JRKBO. 670. LOGB je leta 2009 prispeval transportno četo. Vsi ti prispevki so bili del priprav na dosednji največji prispevek v SV NRF bataljon JRKBO. Bataljon so sestavljali poveljstvo, poveljniško-logistična četa, lahka četa za dekontaminacijo, izvidniška četa JRKBO, premestljivi jedrsko-radiološko-kemijsko-biološki analitični laboratorij (PJRKBALAB), namenska logistična četa (670. LOGB), vod zvez (bataljon zvez), oddelek VP in vod za uničevanje NUS. Skupaj več kot 500 pripadnikov. Slovenija je bila tudi vodilna država za MN CBRND Bn v NRF 16 in je poveljevala mednarodnemu bataljonu za JRKBO v visoki stopnji pripravljenosti. Poveljevanje mednarodnemu bataljonu je bil pomemben mejnik v razvoju SV. Razvoj in gradnja enote do certifikacije sta potekala vsaj sedem let. Po letu 2011 so enote SV v sile z višjo pripravljenostjo (IRF) in bazen odzivnih sil zagotavljale še transportno četo in motorizirano četo (MOTČ) iz 74. MOTB. To je do zdaj edina manevrska enota, ki jo je SV prispevala v Natove odzivne sile (<http://www.slovenskavojska.si/>, NRF 16-rotation (2010; 5), sklepi vlade in letna poročila MO RS).

5.2 Prispevek SV v okrepljen NRF

Tudi po letu 2015 bo Slovenija ohranila približno enak prispevek v Natove odzivne sile, kot ga je zagotavljala pred tem (razen leta 2011). Leta 2015 je v vmesne sile za hitro posredovanje prispevala četo vojaške policije 72. brigade in častnika v združenem poveljstvu za Evropo. Leta 2016 v VJTF, pod španskim poveljstvom, se zmogljivost radiološkega laboratorija pridruži večnacionalnemu bataljonu JRKBO na Poljskem, zmogljivost helikopterja pa se podredi Natovemu poveljstvu letalske komponente v Italiji. Prispevek v okrepljen NRF bo v letih 2017–2019 (VJTF 2018) obsegal vod VP, skupino CIMIC in zmogljivost srednjega transportnega helikopterja. Prispevek bo ostal v podobnem obsegu in kakovosti kot pred vrhom v Walesu leta 2014 (<http://www.slovenskavojska.si/>).

5.3 Analiza prispevka SV v NRF

Slovenska vojska je redno izpolnjevala dane obveze do NRF in izkoriščala pozitivne učinke. S prispevanjem v NRF je potekalo širjenje povezljivosti znotraj SV, pridobivanje izkušenj in reševanje vprašanj uporabe sil v času, ko te niso več v visoki stopnji pripravljenosti. Velik del teh usposobljenih enot je bil po pripravljenosti napoten na MOM, s čimer se je dosegla racionalizacija sil (Šteiner, 2014: 234).

Transformacijske značilnosti NRF se kažejo v večnacionalnosti, strukturi sestavljenih in združenih sil ter zagotovitvi njihove opremljenosti, usposobljenosti in pripravljenosti za skupno delovanje in njihovo pravočasno premestitev na oddaljena območja ter s tem povezanim strateškim transportom in strateško oskrbo (Šteiner, 2014: 233). Pomembnost zagotavljanja enot SV v Natove odzivne sile je prepoznalo tudi Ministrstvo za obrambo RS (MO RS), ki si je prizadevalo prispevati »raznovrstne enote višjega ranga, saj tovrstno sodelovanje pomeni eno najučinkovitejših orodij za transformacijo SV v smeri večje učinkovitosti zmogljivosti in povezljivosti« (Letno poročilo MO RS 2010, 2011: 16). Ministrstvo je opozarjalo, da je nujno ohranjanje visoke stopnje pripravljenosti in zmogljivosti, kljub obremenitvam zaveznitva z operacijami. Zmanjšanje ambicij se lahko prepozna v sklepu Vlade RS (sprejet leta 2013 na predlog MO RS), v katerem sta opredeljena kvantiteta in vrsta enot, ki naj bi jih SV prispevala v NRF. V Letnem poročilu MO RS navaja, da naj SV »... načrtuje sodelovanje s tistimi enotami, ki prispevajo najvišjo

dodano vrednost v procesu transformacije SV in na tistih 'nišnih' področjih, ki imajo največji pomen za pripravljenost in nadaljnji razvoj SV.« (Letno poročilo MORS, 2013: 19).

SV je skozi priprave, usposabljanje in pripravljenost v NRF dosegala Natove standarde, poenotila postopke ter izboljšala povezljivost. Vendar vse prispevane zmogljivosti spadajo med sile za bojno podporo ali sile za zagotovitev delovanja. Prispevek sil za bojevanje še vedno ni predviden. To omenja tudi Nato v svojem poročilu: »Obseg obveznosti slovenskih kopenskih in pomorskih sil je bil na splošno skladen s trenutno strukturo sil Slovenske vojske. Dejstvo, da so nekateri slovenski prispevki namenjeni le nizkointenzivnim operacijam, pomeni, da bodo druge članice zaveznitva v primeru visoko intenzivnih operacij morale prevzeti slovenski pravični delež tega bremena. V luči novih varnostnih okoliščin to ni dobrodošlo niti z vojaškega niti s političnega vidika.« (Natovo obrambno načrtovanje, pregled zmogljivosti 2015/16: 4-5).

5.4 Potrebne prilagoditve delovanja SV v eNRF

Zaradi prehoda eNRF na triletni cikel bo morala Slovenska vojska prilagoditi operativne cikle. Predvsem, če Vlada RS odloči, da poveča prispevek SV v okrepljenih odzivnih silah. Ključni izzivi so povezani z dolgotrajno umeščenostjo enot in zmogljivosti v eNRF. Skupaj z nacionalnimi pripravami bi lahko trajal od tri in pol do štiri leta in pol, odvisno od obsega in oblike prispevane zmogljivosti. V nadaljevanju so predstavljeni predlogi potrebnih ukrepov ob večjem prispevku SV.

- Pregledati je treba, katere zmogljivosti lahko ponudi SV v NRF. SV lahko prispeva zmogljivosti, ki so ustrezno kadrovske in materialno popolnjene⁶⁴.
- Nakup novih sredstev, ki bodo ustrezala delovanju v najvišji stopnji intenzivnosti in t. i. hibridne grožnje.
- Na voljo morajo biti vsi materialni in finančni viri za odzivne sile (posebej v pripravljenosti VJTF: 2–7 dni).
- Uskladitev koncepta operativnih ciklov brigad SV z zagotavljanjem sil za eNRF, EUBG in MOM ter drugih nalog brigade v delovanju.

⁶⁴ Gradnjo zmogljivosti, posodobitev opreme, oborožitve in infrastrukture opredeljuje SOPR 2016–2020. Gradnja novih večjih zmogljivosti, primernih za prispevek v NRF ni predvidena.

- Opredelitev udeležbe na mednarodnih vojaških vajah s ciljem optimalne podpore gradnji in vzdrževanju posamezne zmogljivosti, ponujene v odzivne sile.
- Kadrovska popolnitev in motiviranje za vzdrževanje ustrezne popolnjenosti v tako dolgem ciklu. S tem je povezano tudi vodenje karijerne poti pripadnikov v eNRF.
- Koncentrirati prispevek SV, da lahko v določenem obdobju ponudimo enoto višje taktične sestave. Tako bo SV tudi z enotami višje taktične ravni pridobila ustrezne izkušnje in izboljšala povezljivost (bataljon/polak).
- Izboljšati povezljivost z drugimi prispevnicami. Zato je treba omejiti sodelovanje na le nekaj držav, s katerimi lahko dosežemo najvišjo stopnjo povezljivosti. Zmogljivosti bi se oblikovale v okviru partnerskih držav in se take ponudile v eNRF.
- Poskusiti oblikovati zmogljivost, ki bi zadovoljevala predvsem nacionalne potrebe in bi jo pozneje ponudili za odzivne sile in druge mednarodne naloge.

Slovenska vojska bi lahko v Natove odzivne sile prispevala vse svoje nacionalno zgrajene zmogljivosti, ki jim namerava dvigniti raven povezljivosti ter opremiti in usposobiti po skupnih standardih. To je že dokazala z bataljonom JRKBO, dvema četama VP, transportno četo in drugimi zmogljivostmi. SV bi morala prispevati zmogljivosti, ki jih razvija skladno s SOPR 2016-20 (2016: 19). Prispevek bi bil lahko: MotBBSk (pokrila bi vse zgoraj naštet elemente in bi z udeležbo v ciklu NRF prinesla največ pozitivnih učinkov k razvoju in povezljivosti SV), specialne sile, gorska četa, bataljon JRKBO ali četa, četa VP, inženirska četa, baterija zračne obrambe ter obveščevalno-izvidniška četa.

Glavne omejitve pri zagotavljanju novih kontingentov v NRF so povezane predvsem s financami. Stroški se bodo povečali predvsem zaradi stroškov prevoza in delovanja sil na vajah in usposabljanjih. Obseg nacionalnega prispevka bo morala RS uskladiti tudi z vodilno državo (za VJTF 2018 to izvaja z Italijo) (SOPR 2016-20, 2016: 14).

Večjih povečanj prispevka SV v NRF ni pričakovati. SV že v tem trenutku nadpovprečno prispeva za delovanje zavezništva. »Javnost je bila že takrat seznanjena, da je Slovenija glede obrambnih izdatkov in izdatkov za opremo med zadnjimi v zavezništvu. Na drugi strani pa se Slovenija glede na zmogljivostna merila in dejanske prispevke, to je na področju uporabe zračnih

in morskih plovil ter sodelovanja v Natovih operacijah, uvršča v zgornjo skupino med zavezniki. Prav tako beležimo nadpovprečno popolnitev hitrih odzivnih sil in mest v Natovi poveljniški strukturi ter strukturi sil.« (V Varšavi se je končalo zasedanje predsednikov držav in vlad članic Nata, 2016).

6 Sklep

Koncept Natovih odzivnih sil se je spreminjal in se prilagajal nalogam zavezništva ter trenutni stopnji in virom ogrožanja. Sile NRF so bile ves čas gibalo razvoja in transformacije organizacije in oboroženih sil držav članic. Nove članice so se tudi s pomočjo zagotavljanja prispevka v NRF transformirale, modernizirale in večinoma tudi profesionalizirale. NRF skozi zgodovino spremlja veliko težav, toda vseeno je pripomogel k poenotenju doseganja standardov in povezljivosti.

Današnje okrepljene odzivne sile so usmerjene predvsem na delovanje na vzhodnih mejah zavezništva, kamor so usmerjeni tudi scenariji vojaških vaj in skupnih usposabljanj. Najvidnejši rezultati okrepitve NRF so povečanje števila sil (na 40.000) in zmanjšanje odzivnega časa. S tem se je tudi izboljšala operativna vrednost teh enot, ki pomeni predvsem nov zagon za Natove odzivne sile. Poleg teh ukrepov je nadgradil odzivne sile s povečanjem števila in obsega vojaških vaj, določitvijo obvez posameznih držav do udeležbe v mednarodnih vajah, na preverjanjih in certifikacijah, z usposabljanjem držav prispevnic za izvajanje nalog iz celotnega nabora Natovih operacij (*Full spectrum operations*) v t. i. hibridnem okolju, z izboljšanjem stopnje povezljivosti, saj je to bolj pomembno pri izvajanju intenzivnejših delovanj. NRF še vedno ostaja ključno orodje Natove transformacije.

Nato bo v prihodnosti moral preučiti nekaj težav v sistemu. Prva težava je dolgotrajnost vezanja enot v odzivnih silah, ki skupaj s pripravi traja od štiri do pet let. Tako je povezana morebitna angažiranost teh sil na drugih nalogah. Drugi izziv je financiranje večjega obsega odzivnih sil v pripravljenosti, še posebej ob njihovi morebitni aktivaciji.

Majhne države in vojske so vedno pomembno prispevale v zavezništvo in njegove odzivne sile. Prispevek velikokrat ni bil velik, vendar so manjše države razvijale zmogljivosti, ki so pomenile primanjkljaj v zavezništvu. Države so udeležbo v NRF uporabile za transformacijo in modernizacijo svojih sil in so z leti povečevale svoj prispevek, tudi na področju manevrskih oziroma

bojnih enot. Predvsem so to lahko storile države, ki so se aktivno mednarodno povezovale.

Prispevek SV v NRF je primerljiv s prispevkom drugih majhnih držav. Nekatere majhne države prispevajo več, vendar moramo upoštevati tudi njihovo oceno ogroženosti in njihovo lego glede na glavni vir ogrožanja zaveznitva. Lahko omenimo, da je SV veliko prispevala v MOM, kar je tudi omejevalo prispevek za sile NRF. Ugotavljamo, da so druge majhne države prispevale več, predvsem na področju manevrskih zmogljivosti, medtem ko je SV ves čas ostajala in še vedno ostaja predvsem na ravni zagotavljanja sil bojne podpore ter sil za zagotovitev delovanja (izjema leto 2013 s prispevkom MOTČ).

Sodelovanje v odzivnih silah je tudi za SV predstavljalo gibalno razvoja in transformacije. Sodelovanje v Natovih odzivnih silah prinaša predvsem možnost skupnega usposabljanja, udeležbe na mednarodnih vajah, spoznavanja najnovejših taktik, postopkov in standardov. SV je oblikovala 18. bataljon JRKBO, ki je poveljeval mednarodnemu bataljonu JRKBO. Slovenija bi lahko nadgradila svoje sodelovanje v okrepljenih odzivnih silah z manevrsko enoto ranga bataljona, morda ob sodelovanju še kakšne majhne države (npr. zahodna balkanska bojna skupina s Slovenijo kot vodilno državo). SV že ima pozitivne izkušnje s sodelovanjem motoriziranih enot ranga čete v večnacionalnih silah v okviru MLF in EUBG.

Predvidene naloge NRF so višje intenzitete in sodelovanje zahteva višjo raven pripravljenosti enot. Usposobljenosti in pripravljenosti ne bo mogoče doseči samo v mednarodnih vajah. Nacionalne priprave bodo morale biti izvedene na ustrezni ravni.

Priprave in pripravljenost v eNRF po novem skupaj trajajo do štiri leta. Slovenska vojska bo morala za te zmogljivosti uskladiti priprave, udeležbo na usposabljanjih in pripravljenost z drugimi nalogami doma in morebitnimi napotitvami na MOM. Angažiranje v tako dolgih obdobjih bo zahtevalo načrtovanje kariernih poti pripadnikov, ki bodo sodelovali v eNRF. Če bodo angažirane večje enote, bo potreben tudi celovit pregled načrtovanja operativnih ciklov SV. Za okrepljen NRF bo treba zagotoviti tudi dodatna finančna sredstva, ki so povezana s pripravljenostjo in udeležbo na mednarodnih vajah. Prav tako bo treba zagotoviti tudi opremo, ki bo omogočala sodelovanje v operacijah višje intenzivnosti (npr. zamenjava oborožitve na srednjih kolesnih oklepnih vozilih Svarun).

7 Literatura in viri

1. Abts, Jan (2015). NATO's VJTF. Can the VJTF give new elan to the NATO Response Force. Research Paper, februar 2015, (109), str 1–8. <http://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=771> (17. 4. 2016).
2. Defence Policies '07 in Brief: Estonia, Latvia and Lithuania (2008). V *Baltic Security & Defence Review*, volume 10, str. 261–285.
3. Fact Sheet NRF (2016). <http://www.shape.nato.int/page349011837> (1. 7. 2016).
4. Frank, Robert (2016). Nato koncept eNRF (VJTF) in vloga malih držav prispevnic sil (primer Slovenije). Zaključna naloga višještabnega tečaja, Center vojaških šol, Maribor.
5. Hendriks, Robert J. (2014). Response Forces Galore, A guided tour, Policy Brief. Clingendael, Nizozemska. https://www.clingendael.nl/sites/default/files/PBResponseForces_Galore_Rob_Hendriks.pdf (15. 6. 2016).
6. Lasconjarias, Guillaume (2013). The NRF: from a Key Driver of Transformation to a Laboratory of the Connected Forces Initiative. V Research Paper, januar 2013 (88). <http://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=482> (15. 6. 2016).
7. Letno poročilo ministrstva za obrambo za leto 2005, 2006, 2007, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 in 2015. Republika Slovenija, Ministrstvo za obrambo, Ljubljana. http://www.mo.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/ (1. 7. 2016).
8. Logistic exercise plans way forward for NATO (2016). <http://www.army.mod.uk/news/28577.aspx> (16. 7. 2016).
9. NATO Response Force (2016). Nato Topic, junij 2016. <http://nato.int/cps/en/natohq/topics49755.htm> (1. 7. 2016).
10. Nato Response Forces 16 rotation (2011). Dušan Toš (ur.) Prava smer, str. 4–16. Maribor: 72. brigada.
11. Natovo obrambno načrtovanje pregled zmogljivosti 2015/16, Slovenija osnutek pregleda. https://www.rtv slo.si/files/slovenija/nato_ocena_slo.docx (6. 7. 2016).
12. NRF Rotation 2016 (2016). <https://www.jfcbs.nato.int/page5725819/nrf-rotation-2016> (1. 7. 2016).

13. Palmer, Diego Ruiz (2009) Od AMF do NRF. <http://www.nato.int/docu/review/2009/0902/090204/SL/index.htm> (6. 5. 2016).
14. Readiness Action Plan (2016). Nato Topic, <http://nato.int/cps/en/natohq/topics119353.htm> (18. 4. 2016).
15. Ringsmose, Jens (2010). Taking Stock of NATO's Response Force. V Research Paper, januar 2010 (54). www.ndc.nato.int/download/downloads.php?icode=159 (15. 6. 2016).
16. Ringsmose, Jens (2015). NATO's Response Force reloaded: How much support, to counter which threats? Europesworld. <http://europesworld.org/2015/02/03/natos-response-force-reloaded-much-support-counter-threats/#> (20. 4. 2016).
17. Rynning, Sten, Ringsmose, Jens (2016). Can NATO's new Very High Readiness Joint Task Force deter? NUPI: Norwegian Institute of International Affairs. https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2392132/3/NUPI_Policy_Brief_1516_Ringmose_Rynning.pdf (9. 7. 2016).
18. Savu, Constantin, Cataneanu, Vicentiu (2015): NATO Response Force – A New Approach. Romanian Military Thinking, 4 (2015) [http://smg.mapn.ro/gmr/Engleza/Ultimul nr/cataneanu,savu-p.100-107.pdf](http://smg.mapn.ro/gmr/Engleza/Ultimul%20nr/cataneanu,savu-p.100-107.pdf) (1. 8. 2016).
19. Srednjeročni obrambni program Republike Slovenije 2016–2020 (2016). Vlada Republike Slovenije, številka 80300-2/2016/3, z dne 17. 2. 2016.
20. Šteiner, Alojz (2014): Transformacija oboroženih sil po koncu hladne vojne: primer Slovenske vojske. Doktorska disertacija. Ljubljana, FDV.
21. The Secretary General's Annual Report (2015). http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_01/20160128_SG_AnnualReport_2015_en.pdf (30. 4. 2016).
22. The white paper on the defence of Slovak Republic (2013). Ministrstvo za obrambo Republike Slovaške. <https://www.mosr.sk/data/WP2013.pdf> (25. 7. 2016).
23. V Varšavi se je končalo zasedanje predsednikov držav in vlad članic Nata http://www.mo.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1328/7805/ (10. 7. 2016).
24. Zapfe, Martin (2015). Efficay, not Efficiency: Adjusting NATO's Military Integration. Research Paper, avgust 2015 (118), str. 1–12. <http://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=839> (17. 4. 2016).

25. Zapfe, Martin (2015). NATO`s Spearhead Force. CSS Analyses in Security Policy, maj 2015 (174). <http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/ gess/ cis/center-for-securities-studies/pdfs/CSSAnalyse174-EN.pdf> (17. 4. 2016).